

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 1 — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy órára 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IJ. MÓRICZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONVITZ**

Hirdetési díj:

Negy hasábas petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többeszer
hirdetéseket alk. szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díjmin
den külön bejuttatást 30 kr.

Éljen a király!

Debreczen, okt. 4.

(k.) Ettől a kiáltástól volt hangos a tegnapi nap egész folyamán Debreczen városa. Már szombaton délután egymásután lobogtak fel a zászlók a város főbb utcáinak házain, hogy hirdessék a nagy jelentőségű napot és alkalmat, amelyre az éjszaka elmúltával virradni fogunk. S rá virradtunk, kora reggeltől késő estig végig ünnepeltük úgy, amint az Debreczen sz. kir. városának nemes, értelmes és derék polgárságától várható volt, komolyan, méltóságosan, értelmesen, hazafiasan és lelkesen. Egy volt a tegnapi napon az egész város a király iránt érzett hódolatban, elsimultak az ellentétek, a viszályok, egyesítette az egész lakosságot az a hő ohajtás:

Éljen a király!

Gyönyörű volt látni, felemelő érzés kelt nyomán szívünkben, amint a város társadalmának minden rétege rang, kor és felekezeti különbség nélkül egymásután járta be az összes felekezetek templomait, hogy imádkozzék az egék urához: tartsd meg soká Isten, a magyar nemzet örömeire a magyar királyt!

Magasztos érzelem dagasztotta valamennyiünk keblét, mikor láttuk ünnepelni a népet s járni a templomokat

reggel 1/2 8-tól déli 1/2 12-ig s láttuk tisztelni egymás felekezeteit a saját templomaikban, de ez az érzés fenségig csapott fel, midőn egymásután hallottuk a különböző felekezetek lelkészeinek remek, formás és tartalmi szépségektől ékeskedő imáit és beszédeit. Micsoda tűz, micsoda lángoló heve a hazaszertetnek sugárzott és omlott szét az egész népre azokról az ajkáról, amelyek az Isten igéinek hirdetésire vannak elhivatva, azok közt a falak között, amelyek ugyanarra a célra rendelvék! S egy volt ebben valamennyi: mind, de mind csak egyet hangoztatott, egy érzést keltett a mi szívünkben, fejezte bár ki burkoltan avagy nyiltabban közelebb jutottunk az ígért föld-hez!

S az a lelkes ifjuság, mely a délután folyamán ott a főiskola oratoriumának nagy emlékektől a magyar nemzet újabb története legdicsőbb legragyogóbb tettétől megszentelt, azok hallhatasától megdicsőült falai között ünnepelt tegnap délután: micsoda hazafias reményeket keltett szívünkben. Szinte láttuk, a mint szónokló tanárunk apostrofálta őket, hogy megleverednek a dicső emlékei a vén falaknak s áldást hintenek rájuk: Hála néked Isten, nem hiába élünk, a második ezredév ifjuságára nyugodtan támaszkodhatik e nemzet jövője!

Az alkony pirjának eltűntével pedig

fényárba borult ez a város, hogy ezzel is mutassa benső érzetének keblében fennen lobogó lelkesedésének ragyogó tüzét! Felvonultak az ezrekre menő testületek sűrű fáklyák között s körültekintően hullámozott Debreczen városának minden ép-kéz-láb lakója! Remek mesebe illő két óra volt ez, dicsőségére a mi városunknak, a mely megmutatta, hogy tud lelkesedni nemzete multjáért, a melynek ime most királyi trónjának felkelt koronás apostola nyújtotta oda az örök enlékü babért s él szívében ezért a hála, mely az egész ország minden lakójával ezt kiáltotta tegnap:

Éljen a király!!!

A tegnapi napon lefolyt ünnepségekről tudósítóink a következőket jelentik:

Szombattól vasárnapig.

A vasárnapi nagy ünnepségek már szombaton délután előre vetették arnyékukat. A fáklyás menet úján lázas munka folyt, a házak díszítésével volt elfoglalva minden háztulajdonos.

A főtéren, a várad, varga, Batthyány és Kossuth utcák kiemelkedőbb épületei egymásután változtak át, körülrakatva draperiakkal, transparentekkel és világító testekkel, az üzletek pedig estére már vásár alkalmából is, próba kivilágítást rendeztek. A házak homlokzatán egymásután jelentek meg a lobogók, amelyeket gyorsan szárnyra kapott s lengette rajtuk a magyar ezimert a feltámadt őszi szel. Igen, a szél, ez majdnem veszedelmet hozott, rémülettel töltve el a szrzas rendező bizottság szakszerű elnökét, M a r k Endrét. Mert hiszen

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Egy vasárnap.

— A «Debreczen» eredeti tarczája —

Őszi harmat hull, reafékszik a hervadó levelekre, mégis mintha csak tavasz volna, annyi virág volt Debreczenben az ablakokon s annyi melegség áradt ki a szívekből, mintha csak virágvasárnapját ünnepelte volna a magyar.

Az ország hódolt koronás királyának s ez a hódolat méltó volt a nemzethez, méltó a felkent királyhoz . . . Őszi harmat hull mégis mintha csak tavasz lett volna, olyan fényes, olyan derűs volt tegnap az ünnepelő Debreczenben.

Díszszázadok, öblös hangu ágyukkal a tűzérés, sem ragyogó oszlopi a deli magyar huszárságnak nem voltak kivezényelve, csak a szürke polgárság ünnepelt, fényesebb ünnepet mégis el sem lehetett volna képzelni. Ferencz napját, a király nevenapját még ily lelkesedéssel nem ünnepelték Debreczenben, hol lassan fogynak szikrát a szívek, de ha egyszer parázsra gyuladtak örökké is égnek.

Már a korai órákban zászlók lobogtak mindenütt, igénytelen kis zászlók s vitorla nagyságu lobogók, de mind a szeretetnek, a hűségnek jelei.

A hatóságok, a gyülekezetek a városháza nagy terméből indultak ki a h á l a a d ó i s t e n t i s z t e l e t e k r e s Debreczen templomaiban a papok, a legékesebb szavu papok keltek nemes versenyre, hogy a gyülekezet fohászzkodását szép imaszavakban tolmácsolják a népek és királyok mindenható ura előtt . . . A reformátusoknál a költő s író pap K. T ó t h Kálmán, a római katolikus templomban az aranyászú W o l a f k a püspök, a lutheránusoknál M a t e r n y s a zsidók-nál K r a u s z főrabbi imádkoztak a jó királyért, ki Árpád véreből származik s a ki állandó lekást váltott Budavárában.

Az országos vásár is sok tömeget gyűjtött be e napra Debreczenbe s az utcákon, tolongó, hullámozó tömeg, mint a tenger áradata mozgásában soha, egész nap meg nem szűnt. Ez volt az igazi panoráma, mikor egy-egy fényes üzleti ablak előtt emitt czondrás oláhok, kik talán messze Biharból, Ungból jöttek, hallgatva állottak s bámulták a virágok között

kihelyezett királyi képet, hogy talán még a fratyék tüzője alatt is megmozdult a szív, melyet L u k á c s i u é k már oly rég megszagolnak . . . Azután a jóképű hajduk darutollas kalapjaikkal, szinte csak néztek, néztek . . . Boeskey, Boeskey fejedelmünk nem hiába huztat ki kardodat . . .

A kollegionhi tanuló ifjúság külön ünnepel is megisztelte e napot s akik a tudós fiatal jogtanár B a r t h a Béla tüzes, magyaros szavait hallották, még büszkébbek lettek magyarságukra s legbüszkébbek az öreg királyra . . .

Az ünneplés külső pompája azonban mégis csak az esteli fáklyásmenettel s kivilágításnál nyilvánult meg a legmeghatóbban és legragyogóbban . . .

Szegény, gazdag igyekezett hódolatának jelét nyilvánítani s a B i e d e r m a n n é k alaptól tetőig kivilágított palotájánál nem volt utolsóbb annak a szegény paraszt családnak a kivilágítása sem, melyet egyik külvárosi utcában láttam . . .

Mindössze két szál gyertya volt az ablakban, az is talán fagygy lehetett? . . . Pár cserép muskátli s a két gyertya között az

a kivilágításnak és faklyásmenetnek már maga a szél is nagy ellenségeül igerkezett. Azon kívül azonban sötét felhők kezdtek tornyosulni a déli és nyugoti égen s a közönség borús égbolt alatt borús sejtelmek között ment 7 órakor a színházba. S csakugyan az előadás folyama alatt, sötét éjszaka is, az előadás után sűrű villogás tarkította a délnyugati sötétséget, — félelem közt tértek nyugat-omra mindazok, akik részt k i v á n h a t n a k, ha felre tennék a szerénységet, a vasárnapi ünnepségek külső sikeréből. De az ég kegyelmes volt, a terhes felhők eső nélkül vonultak, el reggelre a város és környékének egeről. — Nem így azonban a szél, mely bizony inkább erősödött, minthogy gyöngyöt volna vasárnap reggelre s így bizony csak a tapasztaltabbak voltak annyira amennyire nyugodtak. Mert a közönség zöme — nem épen ok nélkül — nagyon félt, hogy estére sem áll meg s tönkre teszi a kivilágítást. Reggelre kelve még nagyobb serénységgel folytak a díszítések, egymásután bontakoztak ki az estére tervezett gyönyörköd-tető alakzatok körvonalai az egész hosszú ut folyamán. Szép objektumot ígért a színház. város háza, Tisza-palota, Biederman ház az új izr és rom. kath. templom, míg a külső díszítésben határozottan a Biedermann-házat s az egyháztanács épületét illett meg az elsőség. Mialatt ebben gyönyörködünk, megindulnak a fogatok gyalogságok rajai s megkezdődik:

A gyülekezés.

Reggel fel 8-ra volt kitűzve a délelőtti folyamán tartandó istentiszteleten részt venni szándékozó meghívott testületek, hivatalok és egyesek gyülekezése a városháza nagy termébe. A városi hivatalnokok már valamivel előbb a többi testületek pedig néhány percczel a kitűzött idő múlva egymás után jelentek meg a városházán, igen sokan ragyogó díszmagyarban. Különösen feltűnt gr. Degenfeld József főispán, R a s ó Gyula kir. tan. alispán, S i m o n f y Imre kir. tan. po g á r m e s t e r, S z é l l Farkas kir. táblai tanácselnök, K ö l c s e y Sándor kir. táblai bíró, W e s z p r é m y Zoltán, K o m l ó s y Arthur v. főjegyző, I g y á r t ó Sándor kir. tvsz. elnök, V e c s e y Imre, R o n c s i k

Lajos tanácsnokok, Á b r a h á m László v. t. főügyész. V á c z y János gazd. egy. elnök Dóczy József, Lengyel Imre, Márk Endre stb. pompás díszmagyarjai. A megjelent nőtabilitások között továbbá ott láttuk a kir. tábla bírói karát, a m. áv. ügyvezetőségét D o b i e c z k y Sándor vezetése alatt, a kir. törvénytörvényesek bíráit, a debreczeni függetlenségi párt főembereit K e r t é s z János alelnök vezetése alatt, valamint a többi hivatali és a tanári testületek legtöbb tagját. Pontban 8 óra kor megkondult a kistemplom harangja s az egybegyűltek gr. D e g e n f e l d József főispánnal elükön megindultak betöltve az egész utat a városháza és a kistemplom között, a városi és megyei hajduk díszben öltözött kísérete mellett, hogy jelenlegyenek a hálaadó isteni tisztelőten.

Az ev. ref. kistemplomban.

A díszbe öltözött urak nyomán zsufo-lásig megtelt ünneplő közönséggel a most csakugyan kicsinynek bizonyult templom. A lelkészek padjaiban megjelentek K i s s Áron püspök vezetése alatt az ev. ref. egyház lelkészei az orgona mellett p d i g a debreczeni daleyilet foglalt helyet s megkezdte az istentiszteletet a T o r d a y Gábor királyhimnuszával, mely után a 37. dicséretet énekelte el a gyülekezet által. Leülés után a X C X X X V I I I. zsoltár egy versszakát következett. mire K, Tóth Lálman, az ev. ref. egyház nagy hírű költő papja lépett a szószekre s remek, valódi ünnepi hangulatot költő előlma után mely hatást tett szép imát mondott a királyért. Ugye ez, mint a többi lelmokokban elhangzott imákat és beszédeket térszükre miatt holnapi számunkban fogjuk közölni. Az ima után a daleyilet a himnuszt énekelte el, mely után a gyülekezet éneke következett a 117. dics. 10. versszakával. Ezzel az istentisztelet a kistemplomban véget ért s az egész közönség gzalog vonult.

A rom. kath. templomba.

hol dr. W o l a f k a a Nándor ez. püspök. plebános mondot' zenés misét segédlettel. A mise alatt a daleyilet énekelte el a Király himnuszt s a gyülekezet énekelte néhány egyházi éneket, mise végén pedig kifordult Wolafka s

szép beszédet mondott, méltatva akirályi ajándék jelentőségét. A beszéd után a közönség a Hymnuszt énekelte el s együtt vonult

Az izr templomba.

Itt is megtelt egészen a templom, bár a hölgyek a karzaton nyertek elhelyezést. A kórus éneke után, mely meglepő szép melodiájával általános feltűnést keltett. Az ének után K r a u s z Vilmos főrabbi mondott remek imát és beszédet, mely után ismét a kórus héber éneke, majd a Hymnuszt és Szózat következett. A közönség 11 óra után a legnagyobb rendben eloszlott.

Az ág. hitv. ev. templomban.

Mialatt az izr. imaházban folyt a hálaadó istentisztelet, az ág. ev. egyház kis templomában is lerótták a kezelet adóját, hol Materny Lajos lelkész mondott szép imát.

A pásti közli templomban.

A debreczeni autonóm o r t h o d o x i z r a e l i t a hitközség Ö F e l s é g e koronás királyunk szeptember 25-iki legkegyelmesebb leirata alkalmából október 3-ikán reggel 7 óra kor a »Pasji-közi« templomban a következő sorrenddel tartotta meg az ünne p é l y e s h á l a a d ó i s t e n t i s z t e l e t e t : 1. Békédesi ima. 2. A 21. 66 és 67. zsoltár éneklése. 3. Könyörgés edes hazánk koronás — k i r a l y u n k, — aemes városunk és a hitközség boldogságáért és üdvéért. 4. Hálaima dicsőségesen uralkodó koronás királyunk magyar nemzetünk iránt való atyai gondviseléséért. 5. »Hanószén Te-sooh« 5. A 72. 91. 100. 117. és 150. zsoltár reczitálása. 7. Zárima. — Rosenberg Farkas rabbinus szép beszédet tartott Abóth 3 fejeze 2. verse alapján : Imádkozzál a király jólléteért. A király ragyogó arcában élet van ; kegye hasonló termékenyítő esőt hozó felhőhöz. Koronás királyunknak halával és szeretettel hódoljunk, a mely beszéd a hallgatóságra mély hatást gyakorolt. A fényesen kivilágított templom már reggeli 6 órakor szorongásig megtelt és az istentisztelet 7 óra után véget ért.

üreg biblia s a szent könyv mellé megtámasztva a király egy durva nyomású kis képe, milyent a komédiákban szoktak osztogatni nyereményként . . .

Alkonyatkor már felgyújtották a házakban a viláosságokat, magyar czimerek s a király, festett képe megvilágítva ragyogtak mindenütt. A kopott, kérges falu városháza, mint egy mesebeli tündér kastély hasonlatos fényárban uszott, a tanácsház kiugrója felett az óriás magyar czimer, borostyánnal és tölgylevéllel körülvéve, felette a király piros tábornoki ruhában, négy belülről világított nemzeti szín csillag és ezer és ezer ragyogó mécs művészi esen, izléssel összeállítva, dicséretére válván tervezőinek s összeállítójának S t a h l Gézának és F o d o r Jedőnek . . .

A városház kivilágításának felügyeletéve megbízott tanácsnok O l á h Károly is ott szorgoskodott, ott fardozott az egész este mint a sikerült kivilágítás bizonyította, nem biába . . .

Itt volt felállítva a szóonokok részére az emelvény is a tűzoltók által kötéllel kőrülzart szabad tér közepén. Már hat óra előtt kezdtek gyujtogatni a lámpákat, több helyt piros bengál fénnyel bitorozta az éjszaki sötét köpenyét, közhivatalok, magánházak mind a legfényesebben voltak kivilágítva s különösen csinos látványt nyujtott a városházával szemben a M i h a l o v i c s - f e l e g y ö g y t á r, — melynek ajtaja körül, mintha gyémántokból csiszolt csillagok lettek volna kiszegve, ben-

ről pedig halavány lilla színben ragyogott két holdvilág alakú gömb . . .

Nemely helyt az ablakokban a szél csapdosván a lámpionokat, a tarka-barka papírlámpásokat megis gyujtotta, ahol volt is ilyenkor riadalom, míg elutadtak a függönyöket is fenyegető tüzet folytatni . . .

De került olyan praktikus gazda is, ki a karos ezüstgyertyatartókban kirakta az ablakba a gyertyákat, hanem a felgyujtásáról már megfeledezett . . .

Hat órakor indult el a kollégiumtól a megszámlálhatatlan nagy tömeg, 1000 faklyával és lámpionnal, legelől díszbe öltözött lovas rendőrök s a millenniumi bandérium zubony csinos lovasa lovagolnak, a banderisták több karddal. Azután következett az óriás kigyóként hullámozó nagy menet, a faklyák fénylő füstjében egész egybeolvadva, mint vizitükör. Az összes debreczeni egyletek ott voltak zászlóik alatt. A katoná zene hazafias és magyar nótákat játszott, a dalárdák és a fiataiság a himnuszt, a »hazádnak rendületlenül«-t énekeltek . . .

Mikor a városháza elé értek, ahol már szinte ezrével szorongott a nép, ur és paraszt vegyesen, a cselédleányok mellett az elegáns divat hölgy, a kistemplom megett óriás bengál fény gyuladt fel, a templom s torony sötét háttérét bevilágítva, mint szebb jövőnknek hajnala . . .

És a királyt éljenezve a Piacz, Várad, Gyár, Varga, Bathyányi és Kossuth-utcákon

ugy került fel a faklyás menet a városháza elé, hol az ünnepi beszéd lett mondva s megtartva. J o ó l s t v á n középiskolai felügyelő beszélt itt hosszú ideig a király ajándékna jelentőségéről, szavaiban gyakran megakasztván a felzúgó éljenzés, utána B a g a m é r y esküdt felügyelő, a fiataiság nevében szólt, igazán gyujtván szavaival. Legelőbb azonban a katoná zene az »Isten áld meg a magyart« játszotta, miért tapsot s éljenzést kaptak is elegend a bandisták . . . Megható és remek volt a dalárdák által énekel »Királyhimnuszt« is, melyhez a R á c z Károly zenekara szolgáltatva a kíséző zenét . . .

A lelkes ünnepélynek ez volt az utolsó pontja. A tömeg ezután széledni kezdett, ki a színházba, hol diszelőadás volt, ki hazafelé, hol mint katonák a gyakorlatok után szokták, k ö v e t k e z e t t a m e g b e s z é l é s . . .

De lehetett is miről beszélgetni . . . Egy fekete szemű szépséges asszony például az iránt érdeklődött rendkívül, hogy vajon mely jámborok állították fel azt a diszkaput mely a kistemplom s kaszinó közti kocsisuton vlt felállítva. Néhány krajezáros papírlámpásocska lötyögött a gyalulatlan rudakon, melyeket valószínűleg abban a hitben nem bokré-táztak vagy leveleztek fel az építői, mert remelték, hogy a száraz fa magától is kivirágzik ? . . . Hogy a csodálatos kínai diszkaput sem nem F o d o r Jóska, sem nem S t a h l Géza építették, ennyit tudott a kíváncsi

Az oratóriumban.

A főisk. akad. ifjúság külön is óhajtott kifejezni hódolatát a király iránt. D. u. 3 órára az oratóriumba gyűltek az ifjak S o l t e s z Elemér szenior vezetése alatt, a tanárikar pedig Kiss Áron püspök, gr. Dégenfeld J. főgondnok és Sass Béla akad. igazgató vezetése alatt jelent meg. — Az ünnepélyt a kántus kezdte Jókai Bogisich király himnuszának előadásával. A szószéken elsősorban dr. Bartha Béla jogtanár jelent meg s a következő beszédet mondta:

Kedves ifju Barátaim!

Mélyen tisztelt Közönség!

Királyi szót az ünnepelésre gyű tünk egybe a csarnokba, melyhez egy viharos, nehéz küzdelmekkel telt múlt emléke köt. Nemcsak király szava hívott ide, de igazán királyi szót a szó legnemesebb értelmében olyan szót, mely történelmünk legnagyobb fejedelmeire: Árpádra, I. Istványa, I. Lászlóra Nagy Lajosra és Hollós Mátyásra emlékeztet. — És minő boldogság, hogy épp e helyen kell megünnepelni szívünk édes, lelkünk langoló lelkesedését, hol a múlt és jelen kiengesztelődve fog kezet!

A sokat mellőzött sok szenvedést, kevés örömet ért magyar nemzetet szinte elkaphatja a büszkeség mámore, mikor több mint negyedszáz év óta először ismerte el egy nagy nép császára hogy a magyar volt a keresztvédője Európában hogy e nemzet viselte az európai civilizáció legnagyobb terhét, mert míg az békén fejlődhetett, népünk fegyverben állt viaskodott, százezreit rabszjira fűzték, földjét elpusztították s mikor ennek vége volt, az a hataom, melyet diadalra segített alkotmányától, nyelvétől, egyszerűségétől akarta megfosztani. Negyedszáz év óta az országomelyel állítólag Azsia kezdődik, 7 évtizedtől a múlt munkája után a német nemze, lángeszű uralkodója igtatta be az európainagy kulturnépek sorába.

Talán elkaphatja népünket nem a büszkeség, hanem az édes boldogság mámore, midőn 371 esztendő óta úgy találja meg az utat szívéhez uralkodója, mint ez idő alatt még soha.

»Mert a boldogságra kevés csak a jelen, A multon épül ez s az emlékezeten
Örömeinkre szint s derült titkon ez ad,
Mint a gyök adja a virág színét s szagát.«

Ezt mondja a nagy költő s ha a valaha igaz volt, számtalanszor igaz a magyar nemzetre. A mult erőnk, öntudatunk reményünk forrása s a multért hiszünk a jövőben.

E multnak emléken eddig csak a nemzet apolta hálás kegyelettel, a szin soha se tette le koszoruját drága hánjaintra a hatalmasak is aggodalmaskodva vonultak félre onnan, hol a nemzeti hála s kegyeletes oltár-tűzén gyujtogattak.

Es most minden megváltozott. Ugy érez-zük magunkat, mint az utas, kit hosszú ideig nehéz nyomasztó köd vesz körül, mely egyszerre főlzakad, a kék ég mosolygó reá s a nap teljes pompájában ragyog. Hát mégis igaza van a költőnek:

»Megbűnhődte már e nép

A multat s jövődöt.«

De hát ugyan mi rendkívüli is van abban ha egy lojalis, hű nemzet uralkodója tiz »kisebb méretű szobornüvel« lep meg? Hát nem természet-e az, hogy nemzet és király egyetértének a mult megbecsülésében történelmünk nagy alakjainak tiszteletében? Lehet-e jobban összeforva két hatalmas tényező mint éppen uralkodó és nemzet? Nem magától érthető e, hogy az uralkodó saját fő-és székvarosát disziti, gazdagítja? Bécs, Berlin, Róma, Paris, London és anyi más főváros példája megtanithat erre.

Nálunk nem így volt. A történelem kérelhelten tanulsága azt hirdeti, hogy fejedelmink hosszú sora nemzeti létünk s önállóságunk ellen tört, 1526 óta a kiegyezésig egyetlen derűs korszaka volt nemzetünknek: II. Lipót király s az 1790/91-iki törvényhozás. És hányszor kényszerített minket uralkodóink ellen fegyverbe a szabadság és a hit langoló szeretete? Minket, magyar protestánsokat de a magyar szabadság és alkotmányosság minden barátját éppen e harcokhoz fűznek emlékeink.

Tizenkét emberöltő, hat nagy szabadságharcz véres küzdelmei, nehéz áldozatai törökkel, tatarral vívott emberiró haboruk, után is csak ott voltunk, hogy megasták a sírját az élönemzetnek, hogy már eltemetettek hitték sokan; Európa azt vélte rólunk, hogy ázsiai vad hordak maradványai vagyunk, nemzetiségünk hazugsággal kürtöttek tele rólunk a világot, azt, hogy a kultúrért, óriási áldozatokat hozunk, hogy fejlődünk, haladunk, csak kevés idegen tudta, hogy önálló alam hogy önálló nemzet vagyunk, az csak törvényeink betűjében és határaink közt volt úgy a hogy ismeretes, bár azokon belül is nem egyszer csufolták meg szimbolumait: E haza határain tu most is csak tartomány valánk, s egyik-másik etelünk, meg a cigányunk ismeretesebb, mint az alkotmányunk.

Es eljött felséges királyunk dicső vendége, eljött megismert minket s mint egy szerencsés kezű operatőr vágta le a hályogot a vén Európa szeméről, hogy meglássa a magyar nemzetet a maga tiszta valóságában, mint független állam alkotóját, mint egyenrangú a legelőhaladottabb kulturnépek tanácsában.

Es az öröm és boldogság mértéke nem telt be. Minden előkészítés nélkül általunk meg nem szokott mérvben özőnlött le ránk a ádás. Az idegen fejedelem magasztos szavai még aig hangzottak el s ime már saját uralkodóink szözata szól hozzánk, jobbjá nyul felénk e zeogo szót az ünnepet varázsol a hármas halom és négy folyam földjére.

Ime, O Felsőge emléket állit történelmünk nagyjainak! Emléket a katolicizmus és a magyar nyelv protestántsizmus, a magyar szabadságszeretet hatalmas alakjainak, kik a Habsburgok ellen védtek a lelkiismeret és az alkotmány jogát, emléket a keresztért és a felhőld elen harczott világhírű magyar hő-sőknek; emléket annak, ki ajkáról először harsant el a »Moriatur pro rege nostro« s kinek a győzelmes kardja megállitotta a Habs-

burg család szövetekezett ellenségeit, emléket a magyar igazság, a magyar demokratikus fejlődés lánglelkű férfjának, a magyar történetírás névtelen munkásának, a magyar költészet vándor dalnokának!

Királyunk magáéva tette e nemes multját, amint már előbb ragaszkodó kegyelettel számlálta ősei közé III. Bélát és nejét, Antiochiai Annát; eltörölte evvel sok-sok könnyhullatásnok emléket s 40) év multán, Hollós Mátyás, az igazságos halála után első nemzeti királya lett a magyarnak I. vagy Nagy Ferencz József, valódi alyja nemzetének!

Nem abban áll tehát a királyi szó nagy jelentősége, hogy 10 szobor fogja diszíteni székes fővárosunkat, hanem abban, hogy ismét nemzeti királya van a magyarnak, s mulunk számára, melyet a királyok királya szabott meg, megnyitott uralkodókn uemes szíve s magasztos gondolkozása is: nem kell azt rejtgetve ápolnunk, mert az lesz e nép s az ő nagy fejedelme között s legerősebb legel-válhatatlanabb kapocs!

Oh, ha ki lehetne gyarló szavaimmal fejezni azt a magasztos érzést, melyet e nagy történelmi pillauatban érzek! De így csak áldva borulok le előtted népek hatalmas Istene édes Atyja! Izrael 40 évig bolyongott a pusztában büneiért; a magyart 400 évig lakoltatad, de ime bételt haragodnak mértéke s kegyel-meddél fordulsz ismét felénk!

De nemcsak a hála magasztos érzete töltö el e napon minket ifju barátim, e debreczeni ev ref. főiskola akadémiai polgárai! Hanem tanuljuk meg azt is, hogy ama nagy erények legyenek vezréink, melyek előtt még a fölkezt koronásfő is meghajlik s melyek együtt tartották fenn annyi vész és zivatar között a nemzetet, hogy megértesse azt az ünnepnapot.

Hűség Isten iránt igaz v a l l á s o s s á s Krisztus magasztos tanainak e m b e r i erőnk szerint lehetséges megértése és követése — ez fog azokról a szobrokról első sorban hozzánk kiáltani. Gellért a keresztény vallás vésztanuja volt: az ő munkája egyik hatalmas tényezője annak, hogy a keresztényen vallás az erkölcs alapjára helyezkedett az ujonnan szervezett magyar állam. A hit, melyet követett s terjesztett, felekezett szerint más volt, mint a mi-énk, de hálával és kegyelettel hajlnnk meg emléke előtt, mi protestáns keresztények is s megtanulhatjuk, hogy Isten szeretete könnyűvé teszi még a martir halált is.

Pazman Peter emléke sok tekintetben fájdalmas reánk, magyar protestánsokra; hisz vérünkéből való vér volt, hozzánk tartozott, aztán elszakadt tőlünk s legtartalmasabb, legszerencsésebb ellenfeleink közé emelkedett, ki majdnem végmulást mert a magyar protestantizmusra. De meggyőződése szerint hűen imádtá Istenet, szolgálta egyházat s élete elő példája annak, hogy az eszmékhez való hűség, langoló lelkesedés, nagy ész, nagy műveltség, türe-tellen akarat mi mindent alkothat, s hogy igazán szerette hazáját, apostolává lön nemzete nyelvének s észszel, szívvel szolgálta meggyő-ződé-e szerint népe érdekeit, hogy magyar fő-pap volt a szó nemesebb értelmében — azt tőle a tárgyiagos történelem sohase fogja megtagadni. S szobráról nagy ellenfelei, hitünk bajnokainak áldott emléke is fog hozzánk beszélni.

A hitbuzgósággal, a vallási erkölcsi élet magasztos tisztaasgával együtt a lelkiismereti és politikai szabadság, a magyar alkotmányosság lánglelkű hősei voltak azok, kiket a magyar történelem régen legmagasabb piederstáljaira állított, kikre minden magyar, de különösen minden magyar protestáns, s főkep az Alma-Mater és a tisztelet, hála és kegyelet megszentelt érzelmeivel tekint fel B o c s k a y István és B e t h l e n Gábor: Hogy a magyar, mint önálló nemzet el, hogy az 1791-10 és 12-ik t-cikk mondja, önálló és semmi mas ország-nak nincs alávetve és saját törvényei szerint igazgaltatik: azt jó részt a bécsi és nikolsburgi békének köszönjük: még egy hiányzik a vallási es politikai szabadság szerencsés bajnokai közül, I R á k ó c z y György, a linezi béke győzelemes diktálója. Oh ne vegye senki rossz néven tőlünk, ha ama szobrok

szép asszonyka, mert ők már lombot is, mé csest is raktak volt na legalább rája, hogy ne madárijesztősködött volna sötétben ott. A szent-Anna-utcai katolikus templom kivilágítása is igen érdekes és sikerült, a magass orony ablakok nemzeti színű sugaraival, de egyik legötletesebb s legsikerültebb kivilágítás a Gondy Károly kivilágítása volt, szinte a szent-Anna-utczába. Egyik ablakban a királyunk egyik megvilágított remek képe, éljen a király felírással, — a másik ablakban pedig a budavári Szent György tér festett s belülről világotott képe a Hentzi szobrával, melyre a viharzó felhőkéből villam sujta le, szétzúzván, ledöntvén az érdemes szobrot. A derék Hentzi, mint krónika írói mondják, úgy is ép Debreczenben a Szent-Anna-utczán szü-letett...

A kenyér piazcon meg az kellett nagy riadalmat, hogy valami pajkos inasgyerekek a kofa-sá rak tetején kezdtek gyujtogatni a görögtüzet, mignem Boczkó főkapitány legényei el nem zavarták a kedélyes ficzkokat.

Őzi harmat hullott, reánehazedvén a hervatag levelekre, mégis mintha csak virágvasárnapja lett volna egy ünnepelt Debreczen, éltatvén, ünnepelvén a királyt, az öreg jó királyt, vér az Árpád véreből s ki adja Isten, hogy már most végleg minálunk, a magyar földön, szép Budavárában szálljon tanyát, mert jobb lesz itt, biztosabb lesz itt mi kö-zöttünk.

Hajdu-Huszar.

közül az ő alakjaik fognak néma ajkukkal is legbeszédesebben szólni hozzáuk, kövessék a nagy fejedelmek életének tanúságait: szeressék Istent, a hástokat, hazátokat, szeressék a tudományt s a szerencsében el ne bizakodjatok, tudjátok megállni a diadalok között s a hiu dicsőségért ne kockáztassátok az igaz eredményt, mint ahogy ők lemondtak népük békeje, vallási és alkotmányos szabadságáért a királyi koronáról, melyet csak fejükre kellett volna tenniük.

A rettenhetlen bátorság, önfeláldozó hősiesség, a törv. iránti hűség, e hatalmas megtestesítői Huoyadi János és Zrínyi Miklós és a hős Palfy: ezek tették őket halhatatlannak: porló csontjuk fölött ezért viraszt a halns kegyelet. Nemzetem ifjúsága, különösen ti ez Alma Mater tanítványai, kedves barátaim, legyetek hű követői e nagy erényeknek!

»Justitia est regnorum fundamentum» Az igazság minden ország alapja talpköve. A jog pedig az igazság megvalósítára való törekvés. És a magyar jogélet leghatalmasabb alakja V e r b ö c z y István, a magyar tudomány főként apostola, kinek »Hármas könyve« 300 esztendőnél hosszabb ideig lett a magyar jogfejlődés és jogtudomány alapvetője, irányító mutatója. Es ő, ki jogunkat egyszóval megteremtette, hű lovagja volt az igazságnak is: nem rettent meg a hatalmasoktól, nem radt vissza a száműzetéstől, melyet kimondottak reá, az udvari cselszövényektől, az üldözöttségtől: a köznemesség jogainak védelmezésében, ha halványan is, már a demokrácia szelleme lengedez; amellet haláláig hű maradt a nemzeti királyság eszméjéhez. Nemcsak a tudomány és a jog hirdetője, de a igazság rendíthetetlen bajnoka is volt ő, méltó minden igaz magyar kezeletére.

»Historia magistra vitae.« A történelem az élet mestere. Különösen becsüljük meg mi magyarok azt, ki történelmünk drága emlékeit följegyezte számunkra s ezereves multunk hirmondója lett Bela király nevtelen jegyzője, ez az ember, kit tolla és tudomány szeretete nev nélkül is örök hírnevévé tett, akárhogy támadja elfakult írásait a modern tudomány, méltó arra, hogy szobra ott álljon többi nagyaink közt s képviselje Verbőczyvel együtt a tudomány hatalmát, melyet önöknek kell ifjú barátim, legjobban átérteni s átöröközni, s képviseljük együtt különösen a magyar tudományt, melynek nincs sok hasonló dicsékedése.

S a kopott, vándor lantos dalából az örök szép eszméje csillog felénk; az igazság, a tudomány mellett a művészet az, mely meghódítja az emberi szíveket. A halhatatlanság itéltszéké előtt nem a szerecsse, a külső siker fenyés állás, nagy vagyon határoz. Az a szegény, kopott, beteges, hirtelen elhunyt debreczeni diák, kit kora meg nem értett, ma a magyar költészet ragyogó csillaga s ércszobrapár lépésre hirdeti tőlünk azt, hogy az ő emléke »Aere pereunius.« Kecskemét szerény tanácsosa, Katona, ma már azon ponton áll, hogy a világirodalom jeles közt emlegessék s a nagy olasz tragikus, Salvini: Shakesperével méri össze tehetségét, Lantos Sebestyén szobra a dal, a művészet diadalát fogja nekünk hirdetni s arra tanít, hogy szeressük az örök szépet, különösen midőn nemzeti formában jelenkezik.

Isten, király, a haza és a szabadság lángoló szeretete, hősi bátorság, a kötelességek önfeláldozás teljesítése, a tudomány és a művészet iránti alkotó, munkás odaadás — ime, ezekre az erényekre fognak minket tanítani jó királyunk szobrai.

De a legnagyobb mép is az ő példája tanít meg, arra az erényre, melyben minden más erény, mint részszerinli benne foglaltatik a tökéletesedésre, mely bocsánattal tölt el, a nehéz emlékekre látolt borít, a szeretet lángját gyújtja fel a szívekben s annak melegében forradt egygyé, immár törhetetlen kapcsolatot, az aggkorban megadja a lélek harmóniáját s fölteszi a legszebb koronát, a bölcsesség koronáját. Oh nagy utakat tett meg 50 esztendő alatt a mi fölséges királyunk ifjúsága; imbolygó léptei nem egyszer távoztak tőlünk, mert hisz a király is ember: de a megpró-

báltatások, a szenvedések nehéz Golgotáján keresztül oly magasságba emelkedett, a jóság szeretet és bölcsesség oly magaslatára, aminő kevés embernek adatott.

Es mentől fejebb halad a királyi tökéletesedés eme magasztos útján, mi hálás alattvalói, annál közelebb érezzük őt magunkhoz, mert az ő fensége minket is fölemel s a hála és hódoló szeretet és tisztelet érzelmétől eltelve imádkozunk Istenhez, hogy tartsa meg nekünk sokáig, nagyon sokáig e drága őt!

Eljen a király!
Utána harsány éljenzés és taps hangzott fel s Á r v a y Bela IV. é. jh. lépett a szőszekre s elszavolta F a r k a s Imrének lapunk nagy tehetségű munkatársának lapunk más helyén közölt szép ódáját. A nagy hatást tett vers után K o n r á d Ernő a jogász segítő egyesület elnöke hosszabb beszéd kíséretében felolvasta a miniszterelnök útján a királyhoz küldendő hódoló távirat szövegét. Ezután a közönség a Szózat ének-ése közben szétoszlott.

Faklyásmenet és kivilágítás.

A tegnap lezajlott ünnepélyességek legmagasabban kiemelkedő mozzanatát a faklyásmenet és a kivilágítás képezték. A felkészült nemzet a polgárság halaját dokumentálta az a magasztos fény, a mely az este a szalmafedeles kunyhók és paloták ablakaiból egyaránt kigyult. Minden fényes lángjával bizonyította azt a nagy szeretetet s azt a hálát, melyet a királyi tény benne keltett. 30 ezrei a polgárok és gyermekeknek ünneplő öltözetben kiálltak lelkesen éljen a király s tolongott, viaskodott hogy részt vehessen a faklyásmenethen demonstráló királyi mellett. S az elől elhangzó éljen végig zúgott lelkesen mint az orkán és 30 ezer torok éltette felséges uralkodónkat. — S az enyhe szél lengette, lobogtatta a zászlóerdőt és az ég fele szaló faklya, gyertya és mécs füstöt, a mi az ablakokat díszíté mécs és gyertya 1200 faklya és 200 lampionból aradt fel.

Magasztos Istenien szép volt és ezt leírni híven visszaadni merő képtelenség. Leírni azt a nemes vetélkedést, azt a lelkes és lázas igyekezetet, melyel a polgárok házaikat s boltjaik kirakatait feldíszíték, leírni az ablakból fehér kendőket lobogató szép hölgyközönség szeméből kiáradó lelkesedést, leírni a különféle zenekarok lelkes játékatól tüzelt tömeg érzését, a mely közt égő faklyákkal s lampionokkal végig vonultak a városban, folyton csak a nemes uralkodót éltelve, ki e l t a l a l t a h a n g o t s z i v i n k h ö z .

A gyülekezés.

A városban mindenütt lázasan készültek, díszítették a házakat aggtatták fel a transparenteket, a lampionok százait, a mécsesek sorozatát. Mindenféle a bámoló és ünneplő tömegek ezrei nézték az utolsó részleteket és a szebbnél szebben díszített kirakatokat. — Fél hatkor kezdtek gyülekezni a faklyás menethez indulók a collegium első udvarába. Különféle egyletek vonultak az utcákon át egyt. zászlójuk alatt a gyülekezési helyre. Itt az öreg 48-as harczosok, ott a függetlenségi párt amide a katonai zenekar, amoda a Rác és Magyar bandája igyekezett a gyülekezési helyre. Tarka, folyton Caleidoscop szerűleg változó képet is nyújtott a collegium első udvarára. Az egybegyűlt 100-as bizottság tagjai, a különféle egyletek és faklya vivők között kiosztott 1200 drb. faklyát, M á r k Endre a 100-as bizottság elnöke ezután felolvasta a sorrendet, amelyben az egyesületek következtek a menethen. A faklyák meggyújtása után a collegium batusló kapuján indult meg a menet.

A faklyás menet.

A menetet 4 díszbe öltözött lovas rendőrnitotta meg utánok a polgári bandérium követezett szépen felszerszámozott dőlczeg lovakkal hátán. Ezek mögött vitte a három hajdu melyre rá volt írva, hogy »éljen e király!« E mögött a 100-as bizottság és a sajtó tagjai tömör zárt sorokban haladtak a folyton magyarul játszó zenekar lelkesítő hangjai mel-

lett. A katonai zenekar után az 1848-49-es vonultak egyenruhában. — Azután a dalárok lampionos csoportja, majd az egyesületek a következő sorrendben következtek: Főiskolai énekkar, ácsifjúság, Rác és Magyariak zenekar, az ács ipartársulat, asztalos ipartársulat, Zion, Szentgyelet, fazekas társulat, függetlenségi kör, iparos kör, Istvan gőzmalom-munkásai, kereskeplő ifjak egyesülete, költők verők egyesülete, orthodox izraelita hitközség, pinczerek egylete, szállodások, vendéglősök ipartársulata és a timár ipartársulat tagjai.

Két oldalt ezerketszáz faklyával a főiskola, réül és kereskedelmi iskolák ifjúsága haladt s a díszbeöltözött rendőrök, kiknek a példás rendet tartó nagy közönség sorai előtt vajmi keves dolgok akadát. Ahol a faklyás menet a tűzfénytől borított paloták közt elhaladt, mindenütt kendő lobogtatás, a legtöbb helyről görög tüzfény tör elő. Négy helyen a tarka fényével gyönyörkötött lampion kapu alatt vonultak at. Leikes éljen fogadta őket s viharos zúgó kjáltás: »Eljen a király!« volt rá a felelet!

Két oldalt a menet mellett haladtak a collegium és a Kereskedelmi akadémia növendékei és az István malom munkásai zárt szoros kordont képezve égő faklyákkal.

Valami impozáns volt a menet képe, midőn a még fel nem gyújtott lampion diadal kapun a piac tére kifejeződött. Ekkorára mar sötét este volt a katonai zenekar Rákóczy lelkesítő indulóját húzta s végig húzódott a lángkigyón a lelkes kiáltás; »É l j e n a k i r á l y ! « A piactermes és fényben uszott. Szépen volt kivilágítva a ref. egyház, a kereskedelmi akadémia palotája a menet szép rendben, minden torlódás nélkül haladt végig az utcán a szebbnél szebben kivilágított házak és díszes kirakatok között. A piac tér ületei vetélkedtek egymással a szebbnél szebb alkalmi kirakatok rendezésénél különösen szép volt a Leideafrost kirakata, hol ő felsége mellszobrá előtt egy viasz anygal imádkozik, Schwartz Izsó kirakata a hódolat jelei (egy korsó víz, egy veder föld és kalász) közt terdel kalap levéve ő felsége szobrá előtt egy magyar gazda. A legizlésebb K i l l e r Ede boltjában volt felállítva ő felsége szobrá nagyon szépen díszítve és csoportosítva.

Midőn a menet a Bika szépen kivilágított ablakai elé ért gyult ki ott a piros, fehér és zöld színű bengáli tűz. A Tisza palota, a vasuti üzletvezetőség által szépen ki volt világítva. A közepen egy szárnyas kerekelt alkotott a mécses s a három a végig szárai a mécslámgoknak ettek. Gyönyörű megkapóan fenséges volt a városháza környéke fény és központja volt e hely a tegnapi ünnepélyességeknek. Dicséret érdemelnek, a szolid és megkapóan szép kivilágításért a városháza fel díszítői. A városháza homlokzatán ő felsége kitűnően festett arczkép transparentje, (festette K o v a c s János) és lejjebb magyarorszag hivatalos czimere (D á v i d h á z y rameke) kötöttek le a figyelmet és végig két sorjával a városházán a mécsesek ezret lobogtak különféle csillag alakokat képezve. A mikor menet eleje a városházához ért, akkor fordult ki a collegium kapuján az utolsó része a faklyás menethen. Folyton zúgva, folyton lelkesedve kiálltva, hogy éljen a király a menet végig vonult a piaczon s az új zsidó templomnál tért le. Mindenütt díszes közönséggel voltak telve az ablak s harsány éljenek fogadták a menetet. Gyönyörű volt a Jónás által díszített központi kávéház, a Biedermann palota szolid díszítéseivel egyike volt a legszebben díszített magán épületeknek.

Az új zsidó templom gyönyörűen volt kivilágítva az egyik kapu é l j e n a k i r á l y a másikon éljen a h a z a felirat lobogott égő mécsesből kirakva a kupola gyönyörű szinte tündéri volt a megújított görög tűz fényében. Szépen volt még kivilágítva a Dobieczy ház is. A menet folytonos éljenzés között vonult a szűk Gyár és Varga utcákon át legnagyobb rendbe a Telekly ulezán at a Baththyányi utcára. A katolikus leányiskola, a rom. kath. templom W o l a f k a c z. püsp. lakása és Svotics intézet lángtengerben usztak. A Telekly utcai Gondy-ház egyik ablakába ő

felsége arczképe volt kivilágítva a másik ablakba a Hentzi szoborba csapó villám festménye e fel irattal »All Buda még fejezte ki G o n d y bátyánk hazafias érzelmeit. A A Batthyányi utcáról a Kossuth utcán át vonult folytonos éljenzés között a menet a piac terre a városház elé a hol a kordon elválasztott helyen állott a tribün az ünnepi szónoklatok elmondására.

A Kossuth utca fényárban uszott a szépen kivilágított Színházra és menetre tünde fényt vetett a Bészler háznál gyújtott görög tüzfény szép volt a polgármester háza és nagyon szép a Boros üzlet kirakata ő felségé hű arczképével s szép gronpirozásával. A menet példás rendbe vonult a városháza előtt fentartott térségre s ezernyi faklya fénye méces és lámpion lobogása között s néma csendben állt fel a katonazenekar s az egész közönség énekisérére mellett eljátszotta a Hymnus két versszakát, minek végezte után lépett a rögtönzött átványra J o ó István az ünnepély ősz szónoka, hogy átható hangján tolmácsolja azou érzéseket a melyek a a fenséges ünnepet a népnek megteremtették. A gyönyörű s minden részében nagyszerű beszédet t é r s z ü k e miatt sajnó csak h o l n a p i számunkban közölhetjük. Leirhatatlan az a telkesedés melyet e beszéd keltett.

Utána lelkes szavakban zengte el Kun Bela jh. odáját az ifjúság nevében Bagaméry Károly esk. felügyelő, melyet lapunk más helyén közlünk. Szünni nem akart a taps, mely a gyönyörűen elszavalt remek ódát követte s a közönség lelkesen hívta a szerzőt.

A város dalárda, a Cantus, az iparos dalkör, az ács ifjak dalköre egyesülve és Réczenekara adták elé a Király indulót nagy bravóval M a c s a y a Sandor karmester vezetésével a közönség lelkes éljenzés és taps között szözlött el az ünnepélyről.

Az egész ünnepély alatt semmi különös rendtelenség nem fordult elő. Volt egy komikusan lelkes honleány, ki gyakran keltett derűltséget lelkesedésével egy borizó közbe szónok a meg egy kirakabban gyultak meg a női fehéruhák de minden nagyobb baj nélkül elotttattak.

A díszelbádás.

Este nyolcz óraker megelt a színház, a hol Szathmáry Árpád rendezői talentumának nyomát viselte magán a fényes alkalmi tabló. Az ércszobrokban megörökített őz történelmi nagyjaink csoportja között, népe felé terjesztett kezekkel állott a király.

Viharos éjjennel fogadta a fénytől borított csoportozatot a nagy közönség s tapsaival jutalmazta a jeles rendezőt.

A bankett.

Este kilencz óraker a Bika dísztermében 300 terítékű fényes bankett volt. A hosszú asztalorsókat Debreczen társadalmi osztályainak képviselői töltötték meg. Az asztalfőn Kiss Áron és Wolafka püspökök között gróf Degenfeld József főispán foglalt helyet, ő mondta el felköszöntőjét a királyra. Beszéde mély hatást tett s zugott rá a viharos felelet »Éljen a király!«

A díszes társaság Rác Károly zenekara mellett sokáig hazafias hangulathoz maradt együtt.

Messze idegenből.

(Hazaérkezett 4-ik zászlóalj.)

(Saját tudósítónktól.)

Debreczen, okt. 4.

Vasárnap délelőtt háromnegyed tizenkét óraker érkezett be a katonai különvonat a debreczeni állomásra, mely a sziklás fekete hegyek közül haza szállította a 39-ik gyalog ezred negyedik zászlóalját.

Szomoruan mentek el négy évvel ezelőtt a bakák abba a messze idegenbe, melynek porhanyította, szomoruan, mintha csak a holló fekete tollával irtak volna a szívükbe bele egy bus nótát, itt hagyott kedvoseikről, a délibábos, madárdalos szülőföldről.

Sokat láttak, sokat tapasztaltak, sokat is szenvedtek ott, talán maradt is oda a sziklás hegyek között egy-kettő közülök Katona sor a nem gondozott, elfeledett sir. De akik közülök hazajöttek, csupa öröm volt ezt a sok csinos, férfias, erőteljes, edzett katonát nézni.

Mind csupa olyan takaros katona a tisztje, a legénysége, hogy nem is igen volna csodálható, ha hercegovinai s bosnyák török gazduraimék háremeiben sir utánk a sok asszony, mert frirer urék otthon bizonyosan azt fogják mondani, ha sir és jagat, mint mikor az ördög veri a feleségét, mert hsz utóvégre a proféta leányai is csak asszonyok.

Nemes Vogel Pál egy derek, ka'onás, barátságos arczu tisztur volt a kiküldönített zászlóalj parancsnoka s vezette most is tisztjeivel együtt haza a magyar fiukat. Sokan, nagy néptömeg várakozott reájuk az állomásnál. A helyőrség tisztikara, a közös és honvéd tisztiek, huszárok és gyalogosok s a midőn a katonavonatot a pályaudvarba már beérkezett, a 39 gy. ezred zenekara mindjárt rázendített egy hazafias magyar indulót melynek hangjainál szállottak le a katonák a vasuti kocsiokból, legelőbb a tisztiek a kürtjelre a legénység.

A hazaérkezett zászlóalját O l a h Károly fogadta s üdvözölte a követhető sikerült beszéddel:

Nayyságos Alezredes ur! Milyen tisztelt ezredbeli tisztikar! Házi ezredünk szeretett legénysége! Nekünk, akik még rövid idő előtti szerencsések voltunk ezen régi és dicső multu ezred nagyerdemű tisztí karának szerénytagjai lehetni s kik ma Debreczen szab. kir. város tanácsnokai vagyunk, jutott azon kiváló szerencse, hogy szeretett házi ezredancnek rég nélkülözött és ma szerencsésen hazaérkezett 4-ik zászlóalját üdvözölhetjük.

Ősz polgármesterünk s az egész városi tanács örömmel sietett volna ide Önök fogadására, de őket távol tartja azon lélekemelő és magasztos ünnepély, amidőn Debreczen város hű népe a legnagyobb lelkesedéssel és hálaival üdvözli a legelső magyar embert, a koronás királyt. (Éljenzés.)

Szép és emlékezőes napon jüttek önök haza és lépik ma át városunk küszöbét, midőn katona és polgár s minden vallás felekezete ünnepli, adja a felkent dicső fejedelmet, a legkegyelmesebb, legjobb királyt, a legfőbb Hadurat. Tudjuk, hogy önök is velünk ünnepeinek és zárjuk szívünkbe e szép napot, mely az önök haza érkezésével egybe esett. — (Éljenzés.)

Amidőn a városi tanács és a város közönsége nevében kiáltom önök elő a legszivelesebb »Isten hozott.«-at, hívánom, hogy pi-henjen ki városánk fnlai között mihamarabb hosszas fáradságukat, legyenek boldog lakó ezen régi magyar városnok, a mely tart karokkal és szeretettel öleli önöket kebelére! (Éljenzés!)

Éljen házi ezredünk! Éljen annak nagyerdemű tisztikara és bátor legénysége! Éljen legközelebb hazatért 4-ik zászlóalj!

Erre a zászlóalj parancsnoka W o g e l alezredes előbb magyaout majd nemetül folytatott mondott köszönetet a kitüntető fogadtatásért, és kijelentette, hogy ugy ő, mint tisztitársai nagy örömmel jüttek ide, s főürekvé-sük leend a polgársággal a legjobb viszonyt fenntartani és ápolni. Végül a város közön-ségét iltette s ezntán a delczeg zászlóalj katonai rendben és zene mellett vonult be a Pavillon laktanyázb, rokonszenvesen üdvözöl-tette mindeözt a polgárság által.

Ujdonságok.

Oktober 6. Emlékünnepély a főiskolában. —

Megemlékezünk a multól is, mert az a nemzet, amelynek az elmúlt idők nagyjait nem becsüli meg nem érdemli, hogy a jelenben boldog legyen. Aradon 1849 okt. 6 án szomorú nap viradt fel. A zsarnoki önkény nem elégedett meg a nemzet leigázásával, hanem vért kívánt. Legjobb ainknak s legdicsőbbek-

nek kellett meghalniok, hogy halálukkal pe-csételjék meg a hazaszeretet nagy eszméjét Tizenhárom magyar tábornok gyászos halálát. Jegyezté fel é napon a történelem. Ma már emlékoszlop jelöli Aradon a dicsők emlékezetét, de a legmaradandóbb emléket mi a vér tanuknak szívünkben őrizzük. A »Magyar Irodalmi Önképző Társulat« mindég hazafias kö-telességének tartotta a hazafias emlékünepek meglartását. Ezt teszi most is a mikor emlék-ünnepet rendez az aradi vértanuk emlékezeté-nek Október 6-ikán. Az ünnepély a hevezett napon delután veszi kezdetét a főiskola dísz-teremben, melyre Debreczen város közönsége ezenel meghivatik. Az ünnepély programja a következő: 1. sz. H y m n u s. előadja a főiskolai énekkar. 2. sz. Elnöki meguyító tartja Juhász Sándor 3 th. 3 sz. A »tizenhárom« költemény írta és szavalja: Acsay Lajos 1 th. 4. G y a s z i n d u l ó előadja a főis-kolai énekkar. 5. V é r t a n u k e m l é k é r e költemény, írta és felolvassa: Forrás Gyula 3 jh. 6. E m l é k b e s z é d; tartja Kun Béla 2 jhi a Főiskolai Lapok szerkesztője. 7. A t i z e n h á r o m költemény írta Várady Antal, előadja Gévay Béla 7. 8. S z ó z a t előadja a főiskolai énekkar. Debreczen, 1897, okt. 4. Ifj. Osváth Ferencz, a Magyar Irodalmi Önhépző Társulat főjegyzője.

* Hajdu megye új tanfelügyelője C s á n k i Viktor Hajdumegye új tanfelügyelője c-ötört ö-kün érkezett városunkba a főispánál és polgár-mesternél is bemutatta magát s holnap a városi közig. bizottság ülésén mutatkozik be hivatalosan.

* A vasári zsidóvallású közönség figyel-méhe. A debreczeni izr. hitközség a következő értesítést küldte be hozzánk. közeledő Jóm-Kipur (Hosszunap) alkalmából az izr. iskola helyiségében is istentiszteletet rendeztet a hitközség olyanok részére, a kik a templo-mokban imaszeket nem bérelhettek. Beleép-jegyek igen mersékelt árban, kedden délelőtt ez iskola tanácstermében válthatók.

* A III-ik kerületi rendőrorvos pályázatról. A Dr U j h a z i haláláva megüresedett III. ker. rendőrorroszi állásra beérkezett pályázatok felett e héten dönt az egészségi ügyi bizottság.

* Sirkó felavatási ünnepély. A Zion deb-reczeni betegs. egylete szept. 30-án d. e. 9 óraker avatta föl a mult évben elhnynt nehaj Knvács Mór és Spitzer Jakab volt rendes tagjainak síremlékeit. főt. K r a u s z Vilmos főtabbi megindító alkalmi beszédet mondott melyben kiemelte a Zion egylet humáus és kegyeletes intencióit, mely utóhbi egyleti tagok temetése vagz sirkó-állítás alkalmával a tagok tömeges megjelenésében oly szépen megnyilatkozik.

* Hymen augusztusban. Az elmúlt augusztus hónapban — mint a m. kir. köz-ponti statisztikai hivatal Haví Közleményeinek legújabb füzetéből látjuk — megelőző hónap-hoz képest valamivel fellenült a házasság kedv; de a tavalyi augusztushoz érve egy kie hanyatlás mutatkozik. Az idei augusztusban ugyan Magyarországon 5446 házasságot kötöt-tek: az előző hónapban 5808 házasság jött létre, tavaly augusztusban peeg 5491. Ebben a számban — mint nyári munka időben min-dig — legkevésbé párosodik a vidéki népség Budapestén 552 házasság volt augusztusban, Hódmezővásárhelyen mindössze csak öt. Arány-lagosan legtöbb házasságot a kassaiak kötöttek. Vegyes házasság 809 volt, zszámszerint is, aránylagosan is több, mint az előző hónapok-ban. Keresztény-zsidó házasság ugyanannyi volt: mint júliusban; 29. Ebből tizenhat eset-ben zsidó vőlegény vett el keresztény meny-asszonyt; tizenhárom olyan eset volt, mikor a vőlegény volt keresztény s a menyasszony zsidó. A gyermekek vallása iránt 107 ház-as-pár kötött egyezséget: több mint 23 százaléka

az összes vegyes pároknak, kiváltképen most az egyezés jobban kedvez a férj vallásának; 95 esetben fogják a gyermekeket az apa hitfelekezetében nevelni s 92 esetben az anyáéban.

x Heimann és Halmágyi női és gyermek felöltők legnagyobb áruházában az őszi és téli újdonságok megérkeztek.

x Dreher-féle udvarkert éttermében Színház után választékos friss vacsora.

Dicsőség a királynak.

Irta: **Farkas Imre.**

A főiskolai akadémiai ifjuság tegnap délutáni ünnepélyén szavalta: **Arvay Béla.**

Ünnepel a róma, ünnepel a Kárpát
Ünnepel a haza, ünnepel a nemzet.
Ünnepel üli egy jó öreg királynak,
Hatalmas jóságos, nagy fejedelmnek!

Népek nagy istene, magyarok istene!
Hallgasd meg népednek könyörgő imáját
Hallgasd meg és tartsd meg néped öröme
Jóságos, hatalmas jó öreg királyát!

Amit ezelőtt csak megálmodni mertünk
Fényes ábrándokat almodozva szöve
Az mind megvalósult! A csillagzó álom
Ime testet öltve leszállott a földre

Szobrot a hitéért halált szenvedőnek!
Szobrot a ragyogó magyar dicsőségnek
S régi dicsőségünk ki megérdemelte
Szobrot a hűséges Lantos Sebestyennek.

Szobrot a főpapnak, tudósnak, költőnek!
Szobrot a hatalmas két fejedelmnek
Kiknek az emléke lelkünkbe bevésve,
A nagy Boeckaynak és dicső Bethlennek.

Szobrot Hunyadynak a törökverőnek
A hatalmas szívnek a hatalmas karnak...
A mi szívünk olyan kevéssel beéri,
Hát meg hogyha ennyit adnak a magyarnak.

Mert nagy lett a magyar! felragyogott napja
Oh milyen hatalmas felemelő érzet.
Te adtad ezt nekünk jó öreg királyunk,
Nagy a te jóágod, nagy a dicsőséged.

Mind megvalósulva a miről álmodtunk
Mert csak lelkeseztünk a mit csak szerettünk
Régi dicsőségnek rég nem látott fénye
Felragyogó napfény virradt ki felettünk!

Te adtad ezt nekünk jóságos királyunk!
A lelkünk érzése, a szívünk verése
A te nagy jóágod s a te dicsőséged
Lesz abba a hideg márványkőbe vésve.

Néped edes atyja! Erdő lombosátja,
Mezőnek fűszála, rét minden virága
Tisza Duna habja mind azt hangoztatja:
Szaljon ezer áldás a magyar királyra!

Ünnepel a magyar! Ünnepel a nemzet,
Magyarok istene hallgasd meg imáját,
Hallgasd meg és tartsd meg meg nagyon sokáig
Jóságos, hatalmas jó öreg királyát.

Szövegelem.

Irta: **Kun Béla.**

A tegnap este tartott faklyásmenet után a varoshaza előtt szavalta:

Bagaméri Karoly isk. fel.

Idő megállj! Gyors zuhogó folyásod
Bücsbe verje titkos bűv-erő!
Dobbanj meg anyaföld, te edes áldott...
Lelkesülés, őslang lobogj elő!
Lephent mult sötétje elborongott,
Hajnatra ebredt a küzdő jelen,
Sujába el a sűrő honüg-gondot,
Magásra a zászlót: győzedelem!

Komor enyészet, árnyék lón hatalmad,
Győzedelem-en vívtans veled tusat.

Feltámadás hogy nyerjen diadalmat,
Királyi kertben nőtt a myrtus-ág!
Királyi szívből lobbant el a szikra,
Fenséges fénye biztat, gyújt, hevít,
A multba melyedt fájo álmainkra
Dicső váltásúgal szép valót derít!

A szenvedés soh'sem volt oly keserves,
Mint a mily edes most ez örömünk,
Bár rút irigység vad viharja verdes,
A dicsőség bérczére feltörünk!
Szív dobbanj egybe! dicsfénybe világás
Multunkra fűzd hűség babérát,
Királyi kézben legedez a zászló!
Mi rája írva: eszme, hála, hit!

A nemzetek magasztos templomában,
Miénk egy oltár, ugy, mint soha még!
Az egre szálló tömjén illatában.
Magyar dicsőség Vesztá-langja ég!
Letűnt időkbe belobog a faklya,
A nagy világ mereng el langinál,
Nép millióit áhítat megszállja,
Apostol szól: a koronás király!

Örökre áldott a királyi szózat,
Áldott az ajk, melyen felbuzogott,
Áldott lány szív, mely örök letre hoztat,
Ki nagy, dicsőért csak fegyvert fogtat!
A hős papot, a jog, kere-zt, szabadság
Heroszait, a bajnok-dalnokot,
S kik égi eszme várát föl nem adták,
— Hazánk egén megannyi csillagot!

Oh nagy király! a holt márvány anyagba
Szived szent lángja életet lehel,
S késő utód meregve mult napokba,
Nevők ha mondja, téged ünnepel!
Arany-leiras lelkedet ragyogja,
Szivedhez fűződ milliók hitet,
Töred lobog örök-lang eszike bokra,
Ki öomagadat dicsőitéd!

Meghódítottál, szivedhez emeltél,
Mint gyermekét a gondos jó atva,
Szívünkhez szóltál, ebben áll a rejtély,
Mert áld e népek nagyja, apraja.
Viharvert multja a magyarnak oltár!
Hol hős apákok kell áldoznia,
S a fény, mit ez oltáron te gyujtottál,
Fejed felett ragyog, mint glória!

Csodás ut nyílik, eltakart jövőbe,
Jövődbe hon, te edes jó anya.
Király és nemzet szíve összenöve,
A mult varázsán egybe dobbana!
Napfénybe folynak kétely-ülte árnyak,
Minden rög erzi már a melegét,
Király és nemzet egy templomba járnak
Egy az imajok: hazaszeretet!

Egyet zeng bérczi szirt, egyet a róma,
Az ós folyókon zajló habmoraj,
Viharzó ének zugó-hála-szója
S az áldást kerő, esendes imadal:
Egyet harog a lelkes honfi-tábor,
Aczelkarral a küzdőterre kiáll,
S haló hős szíve lomha föld porából
Egyet sóhajt föl: éljen a király!

Népek király! ezredévek öre,
Tedd halhatatlanná e szép jelent!
Örök jövőnket szent kegyelmed szőjje,
Kiküzdöttük mi már a végtelent!
Legyen kulfó a most kötött szövetség;
Király s nép enyhüljön, ha szomjazza,
A hős magyart a királyban szeressék
Népek milliói, — s éljen a haza!!

Színház.

A bemutató.

A **Gyimesi vadvirág**, a budapesti népszínház által a Ruszt-féle 1000 frtos pályadíjjal jutalmazott eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irta **Géczy István**. Zenéjét összeállította **Konrádi József**.

Öt hónapi hosszú távollét után örömmel üdvözöljük színpadunkon **Thalia** papjait, — **Komjáthy János** színgazdától és társulatától. Legyen meggyőződés, hogy velünk

érez ebben Debreczen közönsége, amely oly szívesen áldoz a szép és nemes kultuszának s amely tudja méltányolni az erre irányuló igyekezetet, mint azt Komjáthy János a mult tél folyamán is tapasztalhatta. A mi közönségünket nem lehet pórázon vezetni, meg van annak mindenről a maga véleménye, a melyhez sokszor szinte csökönyösen is ragaszkodik, — ha tehát elismerést és partolást nyújtott a mult szezonban Komjáthynek és társulatának, oka az volt, hogy hite, meggyőződése szerint a közönségnek, Komjáthy János valóban meg is érdemelte azt.

S ha megérdemelte a tavalyi elismerést, nincs miért elzárkóznunk attól, hogy az idén is előlegezzük neki a bizalmat, amely egyedül teheti képessé arra, hogy buzgalommal lásson nagy igényű művészi czéljai kifejtésében, sikerre vitelehez az igazgató, ki élvezetes estét nyújtott közönségünknek.

A mende-monda, a rágalom, mint sehonnan ugy e térről sem maradt el az idén sem, az természetes, hallunk maris előzetes véleményeket, általános ítéleteket, hol burkoltan, hol nyíltan kifejezni a társulat ellen, de hogy az ilyenekre mennyit lehet adni, megmutatta a tavalyi év, mikor a debreczeni közönségnek annyit megannyi bevezetett kedvence helyett előttünk ismeretlen nevek lelkes gárdájával vonult be színpadunkra Komjáthy János és egy csapásra meghódította a közönséget. Így lesz ez most is, sőt már ugy is van, csak látszólagos az ellenkező. Hiszen ez az új társulat áprilisban már játszott néhányszor színpadunkon s a ki uj volt köztük, egyből egy új elismerést aratott.

Nem kívánunk ennek bizonyítására a „D e b r e c z e n” hasábjaira hivatkozni, hanem teljes nyugodtsággal mutatunk rá azokra a tagokra, amelyek egyáltalán nem voltak a társulat barátai közé számíthatók, hogy világossá tegyünk, miszerint az új társulatban nemcsak **S z a t h m á r y** Arpad a művész.

Ami pedig a még ismeretlen tagokat illeti, legyen szabad a tavalyi példára hivatkozunk, mikor szintén nem volt más alapunk a bizalomra, mint az igazgató személye s mégis valamennyien beváltak.

Ha a tavalyi uton fog haladni a szintársulat, amiben nem hogy kételkedni nincs okunk, de reményünk is alapos reá, ekkor a hír s szerencse koszorúza lépteit a debreczeni közönség önálló ítéleteiből.

Bemutató előadásnak a télen oly méltó feltűnést keltett **G y i m e s i v a d v i r á g** premierjét választotta az igazgatóság. A választás helyes, az eredmény fényes volt. Darab és előadás egyaránt kivitak a szép számban megjelent közönség tapsait és elismerését.

A darab története ismeretes. A Ruszth fele pályázaton két népszínmű tűnt fel előadhatóként s a pályázat feltevélei szerint a tizedik előadás után kellett a bírálóknak a két darab felett dönteni. Az egyik ifj. **B o k o r Józsefnek M á r i a b a t y j a** cz. darabja volt, mely a protekeziójóváltából le is járta már a tizedik estét is, mire a másik, **G é c z y István** vidéki színész népszínműve **A g y i m e s i vadvirág** először színre került. Közben az óbudai Kisfaludy színházban előadtak **Géczynek** a **L e s z á m o l a s** cz. darabját is, amely megkapó drámai erejével, tipikus magyar alakjaival, általános feltűnést s a pályázó darab iránt meg nagyobb varakozást keltet. A **V a r a k o z á s** nem volt hiú. A Gyimesi Vadvirág egy csapásra meghódította mindenkit, közönséget és kritikát egyaránt: a darab apróbb fogyatekosságai csak annál jobban kitűntettek nagy előnyeit és fiatal, pelyhedző állu szerzőjének nagy hivatottságát. Így mondta azt mindenki, aki a darabot megismerie.

Érthető kíváncsisággal néztünk tehát a szombati premier elé annyival inkább mert már huszvetkor láttuk a **L e s z á m o l a s** t s fogalmat nyertünk a **Géczy István** írói lelkének mozgató rugóiról, melyek a magyar népelet igazi ismerőjét s nagy tehetségű rajzoló-ját frapans megváltkozásban állították sze-

münk elé. Olyan volt ez a lélek, mint amelynek az igazi magyar szellemet ismerjük, nem tapogatózva, körvonalonként lassan kiváló hanem egész fenségekben Minervaként előtörő szikrázó jelenség, amely úgy pattan elő egy szó, egy mozdulat nyomán mint azok a hódító seregek, amelyekkel ez a szellem ezer évvel ezelőtt a földön megszerezte örök időkre szóló hazáját.

Minden alakja egy-egy magyar lelkét mutat Géczy István darabjainak s ez mutatja teremőjüknek nagy jövőjét. Lehetnek és vannak is hibák az alapjukban jól megalkotott jellemekben sőt akad közöttük valószínűtlen is, de régi dolog, hogy gyakorlat teszi a mestert s tapasztalat a ferfit, Géczy Istvánnak pedig mindössze az ismert darabja, maga pedig majdnem ifju, annyira kezdetén van a férfikornak.

De lássuk röviden a Gyimesi vadírág meséjét. Rab Prezsmér Péter (Haday) évekként azelőtt leszurta Fábiana Gyurkának (Békessy), az edesapját s ezért 10 évi rabságot szenvedett ez az oka hogy öz. Fábiana né (Kiss Iren) nem engedte fiának, hogy elvegye Prezsmér Magdolnát (F. Kállay L.) hanem bosszúból arra ösztökéli, hogy majd férjhez menetele után (az esküvő napján kezdődik a darab) mikor már beházasodik a gazdag Balánka (Fenyéri) családjába, elvéve őt Balánka Imre (Komjáthy), akkor csábítsa el.

A fiu hallgat az anyai szóra s utánavevte magát a leánynak azonban utját álja Imre huga Mária. (Szabó Irma) aki szerelmes Gyurkába s ezt meg is mondja neki. A fiu könnyű véru hozzácsap a leányhoz az tapasztalatlan és gyalázatba esik. Ezt megtudja a menyecske maga vállalkozik rá, hogy megéri Gyurkát, s elvéteti vele Mária. Az hajlik a szóra, megéri hogy megkeri a kezét Imrétől mire Magda örömben megcsókolja Gyurit. Ez a csók azonban sok baj okozója, mert látták: ki leste Törpe Csúr a harangozó, (Szathmár) s a fia Mária szíri (Sziklai) a két korhely, kik Csúránétől (Loeserekne) való féltükben épen ott a templom körül bujtak meg. A megkerés a masnapi bucsu alatt folyó mulatságban az első táncz kérésével kezdődik, az után jön a hivatalos megkerés. A Mária első tánczát azonban Imre nem Gyurkának hanem Csúr gör Imrének (Unghváry I) szánta és ígerte s ekképen ő is kapja meg, pedig Mária sirva tánczol vele. — Gyurka pedig Magdolnát kapja tánczra s anyja biztatására a táncz hevében a mulató nép előtt megcsókolja. Imre felbőszül, felelősségre vonja az asszonyt, az ártatlanságát bizonygatja. — Csuraék azonban rávallanak; Imre félre löki az asszonyt, késsel kezében birokra szöli Gyurkát, letéperi, meg is ölné, ha a plébános meg nem érkezik a bucsusokkal, s bele nem szólna a dologba. Imre lsten a vére magához tér, elbocsátja ellenfelét aki gunyosan köszönetet mond neki érte. Másnapra Fabiánéknál lezitatáció van kitűzve Imre elhatározza, hogy kifizeti adóságukat, ez lesz a boszuja.

Huga azonban az éjjel lázba esett szülei meg vannak ijedve rajta nagyon. Imre nem hált otthon, nem tud a dologról s mikor reggel az utcán találkozik feleségével, durva szót vált vele s az átok helyet áldást kívánva a beteg Máriaára elfut a fáluból, Mária ezt megtudva kivallja titkat, megférti a csók történetét. Prezsmérel együtt utána fut Magdának. Mig odajárnak ezalatt Imre megveszi a Fabiánéknál házat s Gyurkától szinte meghalja történetét, mire széttepi az adólevelet, urává teszi Gyurkát ismét vágyonának. Ekkor hozzák Prezsmér és Mária, Magdolnát még élve, de a halál küszöbéről, Imre magához öleli feleségét, Gyurkának karjába vezeti Mária s a függöny legördül.

Nem nagy mese, de igaz; alakjai élők, jól találtak, ha van is hibájuk, könnyű megtalálni az okát. Még legtöbb a valószínűtlenség a Mária alakjában, aki Feledi Borisra emlékeztet, de azért önálló s Borisnál sikerültebb felfogásu alkotás. Igazi magyaros lélek nyilatkozik meg Gyuri Imre és Magdolna alakjaiban, a kik vezetik a darabot, de az epizódhoz

szerepet is egytől egyig töröl metszett székely alakok.

A legnagyobb érdemét azonban a darabnak nyelvében és festéseiben találjuk. — Nyelve igazi vadírág hegyi elröppenő üde tavaszi szellőként hat a füre s a lélekre, a mint pedig — a jelenet ezuttal nem tekintve — alakjai megvannak rajzolva, hogy úgy mondjuk amint lekapta őket a valóságról az igazi nagy költőre vall. De igaz az is, hogy jó kézben volt egyúttal minden szerep is. F. Kállay Lujza mintha ujjászülett volna a nyár alatt, olyan pompás székely menyecske volt, Szabó Irma, Komjáthy és Békessy nem szorulnak külön dicséretre, elég ha annyit mondunk, hogy a régiiek voltak; meg kell azonban említenünk Szathmár Arpádot aki szinte egymaga képes lett volna a székely levegőt közénk varázsolni, ha a többiek különösen Sziklai Csura «kisebik esze» nem segítettek volna is benne. A két vadírág szerepében Rubos és Tanay keltekkel figyelmet s az utóbbi egy a mondókája közepén eresztett a kixerrel hatalmas derűtséget is. A kisebb szerepekben Fenyéri (Balánka) Follinuszné (Balánkáné) Bartha (plébános) s a Rátkay S. helyére szerződtelet új s. komikus Szentes János tünnek ki.

A közönség általános tetszéssel és örömmel fogadta a darabot és színészeit egyaránt. Azonban mintha nem lett volna jó hangulatban. Tudvalevő ugyanis, hogy az előadás s a szerző is jelen volt, egy hosszú, sápadt fiatal ember, ki az előadást egyik földszinti páholyból nézte végig Vidor Dezső igazgatóhelyettes s nem egyszer adott kifajezést tetszésének, a közönség pedig oly hidegen viselkedett vele szemben, mintha neki volna legkevesebb érdeme az egész darabban. Az első felvonás után háromszor, a második után kétszer s a harmadik után egyszer hívták ki, amit tisztességből egy felbukott darabbal is szokták tenni! Egy ilyen fenomenális sikert aratott szép mű megalkotójának másféle elismerést szoktak nyújtani, mint azt szombaton Debreczen közönsége tenni jónak látta. Ezt közelebbünknek tartottuk elmondani, mert igaz ugyan hogy a pályók a bemutató és a szerző különös tiszteletére üresek voltak, de a földszinten olyan intelligens közönség gyűlt össze, a melytől nem ezt az eljárást vártuk volna.

A tegnap esti diszlocadás után újra a Gyimesi vadírág került színre szintén a szerző jelenlétében, majdnem egészen telt ház mellett. Az előadásról ugyanaz a mondanivaló, mint az előzőről. A darabot ma már bérletben ismétlik.

Fejő.

CSARNOK.

A prágai ghettoából.

— Kohn S. zsidó történetei. —

Fordította: ifj. Möricz Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás.

Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. — 63.

A nagykereskedőknek is sietni kellett a beérkezett megrendelések teljesítésével, mivel ez évben az újév csütörtök és péntekre esvén, a reákövetkező szombattal együtt az üzleteket be kellett zárniok. Egyszóval a slichoszhet végén csupa lázban volt az egész zsidó város. A primatori hivatalban is nagy volt a sürgős forgás, annyival inkább, mert ez időtájt megpolitikai hivatal is volt s most a három napos ünnep miatt minden hivatalos levelezési, minden beérkezett ügydarabot be kellett végezni. Pedig a politikai kötelességeken kívül még kulturális és emberbaráti szempontból is nagyon igénybe volt véve a hivatal. Így e hivatal gondoskodott a hitközség, valamint az idegen átutazó zsidó koldusok élelmezéséről, kikhez még a zsidó katonák is nagy számmal

járultak, mint a kik szinte számot tartottak a hivatal segélyeire. József császár, mint már ismert, a zsidó lakosságra is kiterjesztette a katonai szolgálati kötelezettséget, megengedvén azonban nekik, hogy a nagyobb zsidó ünnepeket valamelyik nagyobb zsidó hitközség kebelében üljék el. És a prágai zsidók tanácsházában már az ünnepeket megelőző kedden, tehát két nappal előbb, neki dülték, ahányan csak voltak a munkának. Frank primator ép szobájában ült, hatalmas ügyesomó volt előtte, a midőn Zehthomer Dávid, a mesoresz, kopogtatva kinyitotta az ajtót s jelentette:

— Re b S m u l Thorsch van itt, az Altneu zsinagóga előljárója, a primator urral óhajtana beszélni.

— Kérem, szólott Frank, ha nem nagyon sürgős, várakozzék az ünnepek utánig, nagyon elvagyok foglalva.

Zehthomer behuzta az ajtót, de rövid idő múlva megint csak visszajött, mondván, igen fontos s elkerülhetetlen és hogy az előljáró csupán öt percnyi kihallgatásért esdekel a primator urhoz.

Frank l sohajtva tette az asztalra a tollat.

— Kérem, tehát lépjen be.

Thorsch ötven év körüli ember volt, kis, gyöngö termetű, finom rózsás arcoeskájú.

— Rövidre szabom a beszédemet, mondta. A helytartói hivataltól ép most kaptam a következő parancsot: Parancsolom, hogy Dávid Leb Magdeburger, prágai zsidó, az egyik nagy zsidó ünnepnap az altneu zsinagóga*-ban a schofárt fújassa.

Prága, 1785 október 1.

Gróf Lazsanzky helytartó.

— Ez az első alkalom, hogy a zsinagóga előljárója ily közvetlenül kapta a magas parancsot, máskor mindig a tekintetes előljárói hivatal utján történt ez.

— Aha! értem, szólott a primator, ő kegyelmessége tehát engem akar kijátszani, tartván, hogy én majd ellenkedni fogok.

— A talmud rendelkezései szerint ezen ténykedést csupán kiváló férfiak teljesíthetik. Az első nap ami zsinagógánkban Reb Jeschaje Wiener tülkölt, aki igen nagy talmudista s általában tisztelt férfi, a második nap pedig Reb Mosche, az Unter-Dajon. (Alrabius.) Már évek óta ez a két érdemes férfi tülkölt nálunk. És eltekintve a gubernatori rendelkezéstől, nincs is reá okunk, hogy megvonjuk e két embertől a hivatalukat. Ezenkívül Magdeburgernek nincsen is meg a kvalifikációja. Egész közönséges tanulatlan ember a jó Dávid Leb.

Folyt köv

A prágai központi zsinagóga, a legrégebb zsidó imaház.

Nyilt-tér.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai s. a. t. a legujabb mintázattal és színekben u. m. fekete fehér és színes Henneberg selymet 45 krtól 14 frt 65 kr. méterenként sima, csikos, koczkázott, mintázott damaszolt s. a. t. (mint egy 240 különböző minőségben 2000 szín és mintázattal s. a. t.) a megrendelt árukat postabér és vámmentesen a házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küldenek Henneberg G. (cs. és k. udvari szállító) selyemgyárai Zürichben. Svájcba czimzett levelekre 10 kros, levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 2.

VASUTI MENETREND

1897. május hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debreczenből indul.

Budapest-felé	gyorsvonat reggel	8 ó. 50 p.
Budapest-Nagyvárad-felé	délután	12 ó. 36 p.
	délután	3 ó. 48 p.
	este	10 ó. 37 p.
P-Ladány-Nagyvárad felé)	délután	3 ó. 48 p.
	minden kedden déli	12 ó. — p.
Csak P-Ladányig vegyes vonat	este	8 ó. 15 p.
M-Sziget felé gyorsvonat	délután	6 ó. 59 p.
Szatmár-M-Sziget felé	d. u.	4 ó. 07 p.
	éjjel	3 ó. 05 p.
	este	7 ó. 5 p.
Miskolc-Kassa felé.)	reggel	8 ó. 25 p.
Miskolc-Kassa felé.)	este	8 ó. 10 p.
Szerencs-S-A-Ujhely-Kassa felé	délután	4 ó. 02 p.
H-Böszörmény B-Szt-M felé máv-ról	regg.	5 ó. 28 p.
	vásártérről	5 ó. 51 p.
	máv-ról	délután 3 ó. 57 p.
	vásártérről	4 ó. 10 p.
F-Abony felé	máv-ról	reggel 4 ó. 42 p.
	vásártérről	5 ó. — p.
Ohat-Köcs-Polgár felé máv-ról	délután	4 ó. 12 p.
	vásártérről	délután 6 ó. 24 p.
Derecske-Nagy-Léta felé r. 8 ó. 35, és d. u. 4 ó. 17 p.		

Budapestre érkezik:

reggel 8 ó. 40 p.-kor ind. gy. v.	délután 10 ó. 5 p.
déli 12 ó. 36 p.	sz. v. este 8 ó. 10 p.
este 10 ó. 31 p.	reggel 5 ó. 15 p.

Debreczenbe érkezik

Budapest-Nagyvárad felől	délután	3 ó. 47 p.
	gyorsvonat este	6 ó. 54 p.
	éjjel	2 ó. 40 p.
N-Várad-P-Ladány	reggel	7 ó. 40 p.
M-Sziget-Szatmár felől	délután	12 ó. 60 p.
	regg.	7 ó. 50 p.
	este	8 ó. 13 p.
Csak P-Ladányról	gy. v.	este 8 ó. 13 p.
Csak Szatmárról	reggel	5 ó. 16 p.
Kassa-Miskolc felől.)	este	6 ó. 58 p.
Kassa-S-A-Ujhely-Szerencs felől	reggel	8 ó. 07 p.
Kassa-Miskolc felől.)	déli	12 ó. 21 p.
B-Sz-M-H-Böszörm felől vásártérről	regg.	7 ó. 50 p.
	máv-ra	8 ó. 08 p.
	vásártérről	8 ó. 17 p.
	vásártérről	este 6 ó. 40 p.
F-Abony felől vásártérről	délután	5 ó. 23 p.
	máv-höz	délután 5 ó. 32 p.
Ohat-Köcs-Polgár	vásártérről	este 7 ó. 37 p.
	m. á. v. hoz	7 ó. 47 p.
Derecske-Nagy-Léta felől r. 7 ó. 25 p. d. u. 3 ó. 18 p.		
Janus 1-től Sáránd felől	este	8 ó. 33 p.

- 1) P-Ladánytól gyorsvonat.
- 2) Közvetlen Miskolcra át Budapestre.
- 3) Közvetlen kocsik Miskolcra át.

Boros Testvérek

női-divat áruháza

Debreczen, Kossuth-utca 3.

Szmyrna szőnyegek készítéséhez

szükséges kellékek.

Női kézimunkákban

ujdonságok

előrajzolva, kezdve és készen.

Faragványok, himző rámak és

ábrák, selymek, fonalak és minden

fajta harasztok

legnagyobb választékban kaphatók.

Figyelmes kiszolgálás.

Olcsó árak.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.

Palugyai Bikavér

a legkedveltebb

csemege-bor

minden jobb üzletben kapható.

Árjegyzékkel bor, cognac és cham-

pagnerről szívesen szolgál a

Palugyai és Társa

bornagykereskedő cég

Budafok.

Eladó

11 nyilas macsi tanya épületekkel,

2 nyilas **sestakerti** szőlő

és

a **Nagy-Péterfia-utca** 830. számú ház.

Feltételek megtudhatók Dr. Tüdös János ügyvédnél a Debreczeni Első Tárkarékpénztár ügyészi hivatalában.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben

mindenféle

Ügyvédi, bírósági és végrehajtói

NYOMTATVANYOK

következő olcsó árszámítás mellett kaphatók:

100 iv Arverési jegyzőkönyv	70 kr.
100 „ 200 pld Arverési hirdetmény	70 „
100 „ 200 „ Rendelvény	70 „
100 „ Biztosítási végrehajtási jegyzőkönyv	70 „
100 „ Kielégítési végrehajtási jegyzőkönyv	70 „
100 „ 200 pld Nem szorgalmazás	70 „
100 „ 400 „ Kézbetétési iv	70 „
100 „ 200 „ Igény felhívás	70 „
100 „ Végrehajtási jegyzőkönyv	70 „
100 „ 200 pld Fértesítvény haszonbérletéről	70 „
100 „ 200 „ Értéstitvény	70 „

Raktáron nem lévő nyomtatványokat hasonló olcsó árban készítünk el.

Levélborítékok

a következő olcsó árban kaphatók:

	1000 Pld	frt	kr.
44 H2. Jó, zöldes levélboríték czégyomással	2.20		
44 V2. Jó, szürke	2.20		
44 BB. Jó, kékesszürke	2.20		
144 GFL. Erős, recézett világos üld levélboríték czégyomással	2.40		
144 LGL. Erős, narancssárga levélboríték czégyomással	2.45		
44 AM. Erős, szürke levélboríték czégyomással	2.40		
44 AB. Erős, világos szürke levélboríték czégyomással	2.45		
144 JED. Erős, kékés szürke levélboríték czégyomással	2.50		
44 OGS. Erős, sárga levélboríték czégyomással	2.50		
44 RG. Igen jó világos kék, eres levélboríték czégyomással	2.50		
44 GK. Igen jó erős kékés eres levélboríték czégyomással	2.55		
44 AF. Finom vil. sárga levélboríték czégyom.	2.60		
Jute S. Erős jutle boríték czégyomással	2.65		
244 A Cellulose igen erős Cellulos sárga levélboríték czégyomással	2.70		
244 CG. Cellulose. Igen erős Cellulos világos hamuszín levélboríték czégyomással	2.70		
44 D. Cellulose. Igen erős Cellulos világos zöld levélboríték czégyomással	2.70		
144 BB. L. gfinomabb fehér levélboríték czégyomással	3.80		
B. 46. fehér okmány levélboríték czégyomással	4.50		
46 F. Erős barna okmány levélboríték czégyomással	3.—		
41 Patent Erős barna nagyobb okmány levélboríték czégyomással	9.50		
Erős szürke okmány levélboríték czégyomással	3.80		
91 AV. Na y Extra vastag patron levélboríték czégyomással	9.50		

Egyébb nyomtatványokat hasonló olcsó árban készítünk el.

Irodai papírok

rendkívüli olcsó árban kaphatók:

Kilog.	Nagyseg	100	1000
		frt	kr.
10	Finom simított fogalmazó papír, közepérős	34+42	24 2.20
12	Finom simított fogalmazó papír, erős	34+42	29 2.70
10	Finom kék simított fogalmazó papír, közepérős	34+42	30 2.65
10	Finom kék simított fogalmazó papír, erős	34+42	34 3.20
12	Finom simított fehér irodai papír, közepérős	34+42	40 3.90
10	Finom simított fehér irodai papír, erős	34+42	50 4.80
14	Finom simított fehér irodai papír, igen erős	34+42	60 5.80
16	Finom simított fehér irodai papír, vastag	34+42	75 7.—
16	Legfinomabb fehér minster-papír	34+42	1 —
	stb., stb., stb.		

Az általam leg gondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytisztá

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszer-tárakban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

Védjéki megrendelések pontosan teljesítenek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik

TÓTH BÉLA

gyógyszertára, és illatszertára.
DEBRECZENBEN, (Tisza-palota.)

